

Κωδικός (οί) αναγνώρισης	A.E. 018, 144, 024
Τίτλος	ΑΛΕΞΙΟΥ, ΕΛΛΗ
Χρονολογία (ες)	
Επίπεδο περιγραφής	Αρχείο
Μέγεθος και υπόστρωμα της ενότητας περιγραφής (Ποσότητα, όγκος ή διαστάσεις)	5 αρχειακά κουτιά
Όνομα παραγωγού (ών)	Αλεξίου, Έλλη (1894-1988)
Διοικητική ιστορία / Βιογραφικό σημείωμα	<p>Η Έλλη Αλεξίου γεννήθηκε στις 22.5.1894 στο Ηράκλειο Κρήτης, κόρη του Στέλιου Μ. Αλεξίου και της Ειρήνης Ζαχαριάδου. Αδέλφια της ήταν οι: Γαλάτεια Καζαντζάκη (1881-1962), Ραδάμανθους Αλεξίου (1883-1952), Λευτέρης Αλεξίου (1890-1964). Ο πατέρας της συνέχισε την εκδοτική δραστηριότητα του πατέρα του Μιχαήλ, στο Ηράκλειο. Εκτός από τη Γαλάτεια, λογοτέχνης και μεταφραστής ήταν και ο Λευτέρης Αλεξίου που εργάστηκε ως φιλόλογος στην εκπαίδευση. Η Έλλη Αλεξίου έκανε σπουδές μουσικής, γαλλικής και γερμανικής γλώσσας. Απόφοιτος του Διδασκαλείου Ηρακλείου εργάστηκε από το 1914 ως δασκάλα και από το 1919 ως καθηγήτρια γαλλικών. Έζησε στη γενέτειρά της ως το 1920, οπότε παντρεύτηκε τον Βάσο Δασκαλάκη (χώρισαν το 1938) και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Φοίτησε στη Γερμανική σχολή Αθηνών (1921-1924) και στη Σορβόνη (1945-1948). Κατά την παραμονή της στο Παρίσι δίδασκε ελληνικά στις κοινότητες Σατουρβίλ και Παρισιού. Μέλος του ΚΚΕ από το 1928 ως το θάνατό της έδρασε από τις γραμμές του ΕΑΜ, στη διάρκεια της Κατοχής. Από το 1949 ως το 1962 έζησε στη Ρουμανία και εργάστηκε στην Επιτροπή Βοήθειας Παιδιού με αντικείμενο την οργάνωση παιδικών σταθμών και οικοτροφείων, τη σύνταξη σχολικών βιβλίων, τη σύσταση παιδαγωγικών φροντιστηρίων κ.λπ.. Το 1962 επέστρεψε λόγω του θανάτου της αδελφής της Γαλάτειας και παρέμεινε στην Ελλάδα, όπου όμως συνελήφθη και φυλακίστηκε το 1966 με ένταλμα που εκκρεμούσε από το 1945. Αθώωθηκε και αποφυλακίστηκε. Από τον επαναπατρισμό της και εξής συγκατοίκησε με τον Μάρκο Αυγέρη, σύζυγο της Γαλάτειας σε δεύτερο γάμο.</p> <p>Έργα: Μυθιστορήματα: <i>Γ'χριστιανικόν παρθεναγωγείον</i> (Αθήνα, 1934, 1938, 1964, 1978), <i>Λούμπεν</i> (Αθήνα, 1940, 1978), <i>Παραπόταμοι</i> (Βουκουρέστι 1956, Αθήνα 1978), <i>Με τη λύρα</i> (Βουκουρέστι 1959, Λονδίνο 1970, Αθήνα 1978), <i>Και ούτω καθεξής</i> (Βουκουρέστι 1965, Αθήνα 1978), <i>Δεσπόζουσα</i> (Αθήνα, 1972).</p> <p>Διηγήματα: <i>Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή</i> (Αθήνα, 1931, 1963, 1978), <i>Άνθρωποι, Υπολείμματα επαγγέλματος</i> (Αθήνα 1938, 1978), <i>Αναχωρήσεις και μεταλλαγές</i></p>

(Βουκουρέστι 1962, Αθήνα 1978), *Μυστήρια* (Βουκουρέστι 1962, Αθήνα 1978), *Προσοχή! Συνάνθρωποι* (Βουκουρέστι 1962, Αθήνα 1978), *Σπονδή* (Αθήνα 1964, 1978), *Και υπέρ των ζώντων* (Αθήνα, 1972, 1978), *Κατεριπωμένα αρχοντικά* (Αθήνα, 1977).

Εξέδωσε επίσης παιδικά, θεατρικά κ.ά καθώς και βιογραφία του Ν. Καζαντζάκη (*Για να γίνει μεγάλος*, Αθήνα 1966, 1973).

Πηγή: Βιογραφικό της Έλλης Αλεξίου στο αρχείο της (υποφάκελος 3.5) και Κώστας Παπαγεωργίου, «Έλλη Αλεξίου. Παρουσίαση-ανθολόγηση», *Η μεσοπολεμική πεζογραφία. Από τον πρώτο στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο (1914-1939)*, τόμ. Β', Αθήνα, Σοκόλης, 1992, σσ. 168-217.

Γαλάτεια Καζαντζάκη (1881-1962). Παντρεύτηκε τον Ν. Καζαντζάκη (1911) και χώρισαν το 1926. Ο δεύτερος γάμος της ήταν με τον Μ. Αυγέρη το 1933. Πέθανε στις 17.11.1962 ύστερα από αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Δημοσίευσε λογοτεχνία και κριτική σε σημαντικά περιοδικά των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα. Εξέδωσε πέντε αναγνωστικά δημοτικού. Από τα θεατρικά έργα της το *Ενώ το πλοίο ταξιδεύει* παραστάθηκε στο Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία Φ. Πολίτη (1933). Έλαβε μέρος στην έκδοση των πολιτικών εντύπων *Δελτίο της Εργατικής Βοήθειας*, *Πρωτοπόροι*, *Νέοι Πρωτοπόροι*, συνεργάστηκε με την εφημερίδα *Ελεύθερη γνώμη* και το περιοδικό *Ελεύθερα γράμματα*.

Δηγήματα: *11 π.μ.-1 μ.μ.* (1929), *Κρίσιμες στιγμές* (1952), *Ο κόσμος που πεθαίνει και ο κόσμος που έρχεται* (1963).

Μυθιστορήματα: *Γυναίκες* (1933), *Άντρες* (1935), *Άνθρωποι και υπεράνθρωποι* (1957) κ.ά.

Θέατρο: *Τη νύχτα τ' άη Γιάννη* (κι άλλα δράματα) (1921), *Αυλαία* (1959).

Πηγή: Α. Αργυρίου, *Παγκόσμιο βιογραφικό λεξικό Εκδοτικής Αθηνών*, τόμ. 4. Α. Καστρινάκη, «Γαλάτεια Καζαντζάκη», *Η παλαιότερη πεζογραφία μας*, τόμ. Ι' 1900-1914, Αθήνα, Σοκόλης, 1997, σσ. 422-465.

Μάρκος Αυγέρης (Γιάννενα 1884-Αθήνα 1973). Σπούδασε στην ιατρική σχολή, υπηρέτησε από 1912 ως το 1922 ως έφεδρος γιατρός, μετεκπαιδεύτηκε στο Παρίσι και στη Γερμανία, εργάστηκε ως επιθεωρητής επαγγελματικής υγιεινής του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ως το 1947 οπότε απολύθηκε λόγω πολιτικών φρονημάτων. Το θεατρικό του *Μπροστά στους ανθρώπους* παραστάθηκε από τον Κ. Χρηστομάνο στη Νέα Σκηνή. Δημοσίευσε κυρίως ποίηση και κριτικές μελέτες και μετά τη στροφή του στο μαρξισμό κινήθηκε ως κριτικός στο χώρο της κομματικής ορθοδοξίας. Μετέφρασε επίσης έλληνες κλασικούς.

Πηγή: Α. Αργυρίου, *Παγκόσμιο βιογραφικό λεξικό Εκδοτι-*

	<i>κής Αθηνών, τομ. 2.</i>
Ιστορικό της ενότητας περιγραφής	
Διαδικασία πρόσκτησης	Δωρεά της Έλλης Αλεξίου
Παρουσίαση περιεχομένου	Φιλική και οικογενειακή αλληλογραφία της Έλλης Αλεξίου, άρθρα και άλλα κείμενά της, προσωπικά, κομματική δραστηριότητα, τμήματα της αδελφής της Γαλάτειας Καζαντζάκη και του Μάρκου Αυγέρη. [Βλέπε επισυναπτόμενη αναλυτική περιγραφή]
Επιλογές, εκκαθαρίσεις και τελική διατήρηση	
Προσθήκες υλικού	Δεν αναμένονται προσθήκες.
Σύστημα ταξινόμησης	Αλφαβητική και χρονολογική (αλληλογραφία).
Όροι πρόσβασης	Δεν υπάρχουν περιορισμοί στην πρόσβαση.
Όροι αναπαραγωγής	
Γλώσσα / γραφή των τεκμηρίων	Ελληνικά, γαλλικά, γερμανικά, ρωσικά, ουκρανικά, ουγγρικά (1 τεκμήριο)
Φυσικά χαρακτηριστικά και τεχνικές προϋποθέσεις	
Εργαλεία έρευνας	
Εντοπισμός πρωτοτύπων	
Εντοπισμός αντιγράφων	
Συμπληρωματικές πηγές / σχετικές ενότητες περιγραφής	Το μεγαλύτερο μέρος του αρχείου της Έλλης Αλεξίου βρίσκεται στα χέρια κληρονόμων της, και ουσιαστικά λανθάνει για την έρευνα.
Δημοσιεύσεις / Βιβλιογραφία	
Παρατηρήσεις	
Παρατηρήσεις και όνομα του / της αρχειονόμου	Σοφία Μπόρα
Κανόνες ή πρότυπα περιγραφής	ΔΠΙΑΠ (Γ) 2 ^η έκδοση
Χρονολογία (ες) περιγραφής	Φεβρουάριος 2005
Θέματα	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ / ΚΚΕ

ΑΡΧΕΙΟ ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

Αλληλογραφία

- Φάκελος 1 ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ**
- 1.1 Τακτικοί επιστολογράφοι -Α-**
Νίκος και Μαρία Ακριτίδη (Δρέσδη, 1959-1962), Μήτσος Αλεξανδρόπουλος και Σόνια Ιλίνσκαγια (Μόσχα, 1958-1960).
- 1.2 Τακτικοί επιστολογράφοι C-Π**
Τατιάνα Chernyshova (Κίεβο, 1959-1962), Κούλα Θέου (1960-1962, χ.χ.), J. Irmsher (Βερολίνο, 1959), Μαρίκα Μινεέμη (Βερολίνο, 1958-1962), Λιλίκα Νάκου (1954-1959, χ.χ.), Νίκος Παπαδημητρίου (Βουδαπέστη, 1950-1962).
- 1.3 Αλληλογραφία 1947-1960**
Μεταξύ των επιστολογράφων: Κλεαρέτη Δίπλα-Μαλάμου, Ρίτα Μπούμη-Παππά, Μέλπω Αζιώτη, Ο. Μερλιέ, Δ. Σπάθης, Α. Σπήλιος, Α. Δόξας, Μ. Νικολαΐδης, Α. Παπαδήμας, Κ. Κοβάνης.
- 1.4 Αλληλογραφία 1961-1975**
Μεταξύ των επιστολογράφων: Θ. Καστανάκης, Λεία Χατζοπούλου-Καραβία, Ν. Παππάς.
- Φάκελος 2 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ**
- 2.1-2.2 Επιστολές και τηλεγραφήματα Γαλάτειας Καζαντζάκη (1949-1962) και Μάρκου Αυγέρη (1949-1962)**
- 2.3-2.5 Επιστολές Λευτέρη Αλεξίου (1950-1962), σχέδια απαντήσεων (1955-1956) και απαντήσεις Έλλης Αλεξίου (1954-1962).**
Μέρος των επιστολών του Λ. Αλεξίου (1955-1957) και τα σχέδια απαντήσεων (1955-1956) της Έλλης είναι γραμμένα στη γαλλική γλώσσα.
- 2.6 Επιστολές ανιψιών (;) της Έλλης Αλεξίου: Τζέννη Σιδηροπούλου (1955-1961), Αριστείδης Αγγελίδης (Φυλακές Αίγινας, 1961-1962) κ.ά.**

Κείμενα, προσωπικά

- Φάκελος 3 ΚΕΙΜΕΝΑ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ**
- 3.1 Άρθρα και άλλα κείμενα**
- Άρθρα 1951-1961 και χ.χ., δφα
- Θέματα λογοτεχνίας, χφα: Ι. Βερν, Ντοστογιέφσκι: Αδελφοί Καραμαζώφ (αναγγελία έκδοσης με εισαγωγή της Έλλης Αλεξίου, 1971), Λόρκα, Ε. Βίλλερε.
- Δ. Σολωμός, χφα

- Ν. Καζαντζάκης (χφα): απάντηση σε δημοσίευμα του Θ. Σταύρου, τηλεοπτική συνέντευξη για τον Καζαντζάκη στη γερμανική τηλεόραση (27.4.1973), απάντηση σε εξώδικο της Ε. Καζαντζάκη.
- Ποικίλα άρθρα
- Μετάφραση: Α. Κόρνου, «Η Θεά με τ' άσπρο φρύδι» (χφο)
Στιχούργημα: «Πρωτοχρονιά του 1954» (δφο)
Δίηγημα: «Επαναπατρισμός και μεγάλοι αριθμοί» (δφο)

- 3.2 Κομματική δραστηριότητα**
- Τεκμήρια από την κομματική δραστηριότητα της Ε. Αλεξίου στη Ρουμανία (1952-1962)
  - Εορτασμός 100 χρόνων από το θάνατο του ουκρανού ποιητή Τάρας Γρηγόριεβιτς Σεβτσένκο (1861-1961).
  - Εκδηλώσεις (Φεστιβάλ Ονέστι 1962, Γιορτή Καλλιθέας 1975, Γιορτή βιβλίου Κηφισιάς 1979, ομιλίες για τον Σολτζενίτζιν, για την Ηλέκτρα Αποστόλου κ.ά.).
- 3.3-3.4 Ημερολόγια 1956-1962**
- Έξι ετήσια ημερολόγια με σημειώσεις της Ε. Αλεξίου (1956-1962) και ένας κατάλογος διευθύνσεων-τηλεφώνων.
- 3.5 Προσωπικά**
- Βιογραφικά, εργογραφικά
  - Προσωπικά (δικαστική διαμάχη της Ε. Αλεξίου με τη Σοφία και τον Γεώργιο Νικολαΐδη, 1957).
  - Ποικίλα. Μεταξύ αυτών κείμενα των λογοτεχνών Γ. Καίσαρη, Ρίτας Μπούμη-Παππά (αντίγραφο Ε.Α.) και βιογραφικά των Θ. Κορνάρου και Μ. Περάνθη. Κρίση του Θ. Καστανάκη για έργο της Ε. Αλεξίου (δφο) και αγγελτήριο κηδείας του Π. Κόκκαλη (1962).

Αποκόμματα, έντυπα

- Φάκελος 4 ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ, ΕΝΤΥΠΑ**
- 4.1 Αποκόμματα, έντυπα και δακτυλογραφημένα άρθρα και στοιχεία από τον Τύπο.**
- 4.2 Έντυπα στην γαλλική, ρωσική και γερμανική γλώσσα που αφορούν κυρίως το παιδί και την εκπαίδευση.**

Μάρκος Αυγέρης – Γαλάτεια Καζαντζάκη

Φάκελος 5

ΤΜΗΜΑ ΜΑΡΚΟΥ ΑΥΓΕΡΗ-ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

- 5.1 **Χειρόγραφα και δακτυλόγραφα λογοτεχνικών κειμένων της Γ. Καζαντζάκη (πεζά, στίχοι, θέατρο, έργα για παιδιά).**
- 5.2 **Α. Αθηναγένωφ, «Απόμακρος σταθμός. Δράμα σε τρεις πράξεις», μετάφραση Γαλάτειας Καζαντζάκη, χειρόγραφο.**
- 5.3 **Μάρκος Αυγέρης**
- Αλληλογραφία (1958-1965). Επιστολογράφοι: Τ. Αδάμος, Μ. Αναγνωστάκης, Τ. Ανθίας, Μ. Γιαλουράκης, Μ. Γλέζος, Α. Δόξας, Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών, Γ. Ίρμσερ, Κ. Κουκκίδης, Β. Lavagnini, Τ. Μαλάνος, Θ. Περίδης, Β. Ρώτας, Α. Σκουληκίδης, Μ. Χαλβατζάκης, Ρ. Χατζηδάκη.
- Σχέδια επιστολών του Αυγέρη προς Θεοτοκά, Παναγιώτου, Μ(;). Ράλλη κ.ά. (1962-1971, χ.χ.).
- Βιογραφικό, χρο ποιήματος του Μ. Αυγέρη «Ζητάω τη λέξη» (1970), χρο σημειώσεών του για τον Σολωμό, φωτοαντίγραφο επιστολής του στη Β. Θεοδώρου.
- Έντυπα με χρο σημειώσεις του Μ. Αυγέρη: Ακαδημία επιστημών ΕΣΣΔ, *Αισθητική*, τομ. Α' και Β', Αθήνα, εκδ. «Φιλοσοφική σκέψη», 1962 · Τ. Τσιριμπίνος, *Οράματα πέντε*, Αθήνα, Επτάλοφος, 1971 · L. Casanova, *Responsabilites de l' intellectuel communiste*, Παρίσι 1949 · περιοδικό Μόρφωση 1945-1947.